

Warszawa, 5.07.2002 r.

Analiza dochodów i wydatków rolnictwa i gospodarki żywnościowej z budżetu państwa w roku 2001 z części 83 - Rezerwy celowe oraz części 85 - Budżety wojewodów oraz wykorzystanie środków Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych

Wstęp

Wydatki budżetowe rolnictwa w 2001 r wyniosły 3 968 590 tys. zł i stanowiły 97% środków planowanych w ustawie budżetowej na 2001 r. (4 089 254 tys. zł). W stosunku do wydatków w 2000 r. (3 705 991) były one nominalnie większe o 262 599 tys. zł, tj. o 6,6%.

Część 83 - Rezerwy celowe

W ciągu 2001 r. wydatki budżetowe Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi zostały zwiększone łącznie o 14 966 tys. zł z czego w części 32 - Rolnictwo o 12 338 tys. zł, w części 33 - Rozwój Wsi o 2 124 tys. zł i w części 35 - Rynki rolne o 504 tys. zł. Środki na zwiększenia przeniesione zostały z: rezerw celowych 14 755 tys. zł, z rezerwy ogólnej 204 tys. zł oraz z budżetu części 29 - Ministerstwo Obrony Narodowej w wysokości 7 tys. zł - na uzupełnienie funduszu płac dla żołnierzy zawodowych wykonujących zadania w MRiRW.

W 2001 roku wydatki rolnictwa ujęte w planie budżetu państwa w Rezerwach celowych zostały zablokowane na łączną kwotę 574 769 tys. zł, co stanowi 76,4% planowanych wydatków (751 960 tys. zł). Wynikało to z trudnej sytuacji finansowej państwa oraz braku możliwości realizacji wydatków w wysokości zaplanowanej w ustawie budżetowej na skutek realizacji niższych niż oczekiwano dochodów budżetu państwa.

Zwiększenia wydatków Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi z części 83 - Rezerwy celowe dokonano z 8 jej pozycji: (4, 6, 9, 33, 34, 41,50.53) z tego¹:

- Z pozycji 4 - *Koszty integracji z Unią Europejską, współfinansowanie programów realizowanych ze środków pochodzących ze źródeł zagranicznych niepodlegających zwrotowi i zobowiązań wobec Komisji Europejskiej z tytułu realizowanych programów* zwiększono wydatki o 7665,8 tys. zł, w tym :
 - w części Rolnictwo zwiększono wydatki o 6 239,5 tys. zł na pokrycie kosztów realizacji projektów wsparcia procesu negocjacji i dostosowania w obszarach rolnictwa analizami ekonomicznymi i rynkowymi oraz przygotowanie polskich wersji językowych wspólnotowych aktów prawnych o tematyce rolnej. Wykorzystano 3 209,5 tys. zł, tj. 51,4%, poza tym 2 536,0 tys. zł przeniesiono do wykorzystania w 2002 r. w ramach wydatków niewygasających. Niewykorzystana kwota wyniosła 486 tys. zł, z czego zwrócona do budżetu kwotę 469 tys. zł.
 - w części 33 - *Rozwój wsi* zwiększono wydatki o 896,2 tys. zł na współfinansowanie kosztów realizacji projektów Phare, wydatkowano 106,6 tys. zł, tj. 11,9%, przy czym 500,0 tys. zł przeniesiono do wykorzystania w 2002 r. w ramach wydatków niewygasających.
 - w części 35 - *Rynki rolne* zwiększono wydatki o 530 tys. zł na pokrycie realizacji kosztów programu przygotowania do wdrażania wspólnej polityki rolnej, współfinansowanie kosztów związanych z utrzymaniem Biura Doradcy Przedakcesyjnego. Wykorzystano 35,5 tys. zł, tj. 6,7%, przy czym 496,0 tys. zł przeniesiono do wykorzystania w 2002 r. w ramach wydatków niewygasających.
- Z pozycji 6 - *Rezerwa na usuwanie skutków powodzi i osuwisk* zwiększono wydatki w części budżetu 33 - *Rozwój wsi* o 910 tys. zł dla Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa na dopłaty do kredytów udzielonych do 30 czerwca 1998 r. na wznowienie produkcji w gospodarstwach rolnych dotkniętych klęską powodziową w 1997 r. Środki te wykorzystane zostały w wysokości 872,9 tys. zł, tj. w 95,8%. D budżetu państwa zwrócono kwotę 38 tys. zł.
- Z pozycji 9 - *Kredyt na program aktywizacji obszarów wiejskich* wykorzystano 17333 tys. zł tj. 58,8% planu po uwzględnieniu blokady w kwocie 130 000 tys. zł.

¹ Informacja o wynikach kontroli wykonania budżetu państwa przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju wsi w części 32 - Rolnictwo, 33 - Rozwój wsi, 35 - Rynki rolne oraz wykonania planu finansowego Centralnego Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych w 2001 r., NIK, maj 2002 r.

Wydatki Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi zwiększone zostały o 4 560,5 tys. zł w części 32 - Rolnictwo z przeznaczeniem dla Jednostki Koordynacji Programu na finansowanie kosztów zarządzania Programem Aktywizacji Obszarów Wiejskich oraz realizację zadań programu „Rozwój infrastruktury Wiejskiej”. Środki wykorzystane zostały w kwocie 3 980,7 tys. zł, tj. w 87,3%, poza tym 320 tys. zł tj. 7,0% przeniesiono do wykorzystania w 2002 r. w ramach wydatków niewygasdających. Środki w kwocie 259 tys. zł zostały zwrócone do budżetu państwa.

- Z pozycji 33 - *Środki na szkolenia i wynagrodzenia związane z funkcjonowaniem służby cywilnej* zwiększono wydatki o 49,9 tys. zł w tym:
 - w części 32 - Rolnictwo o 23,6 tys. zł, z czego wykorzystano 19,1 tys. zł, a niewykorzystane środki zwrócono do budżetu,
 - w części 33 - Rozwój wsi o 18,4 tys. zł, z czego wykorzystano 18,0 tys. zł tj. 97,8%,
 - w części 35 - Rynki rolne o 7,9 tys. zł i kwotę tą wykorzystano w 100%.
- Z pozycji 34 - *Rezerwa na zwiększenie wynagrodzeń przeznaczonych na wypłaty wynagrodzeń dla osób odwoływanych z kierowniczych stanowisk państwowych, a także nagród jubileuszowych, odpraw emerytalnych i odpraw w związku z przejściem na rentę z tytułu niezdolności do pracy oraz ekwiwalentów za niewykorzystany urlop wypoczynkowy dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, dla pracowników jednostek organizacyjnych stanowiących wyodrębnioną część budżetową, w których limit zatrudnienia nie przekracza 50 osób, wraz z pochodnymi od wynagrodzeń* zwiększono wydatki o 129,0 tys. zł, w tym w części 32 - Rolnictwo o 103,0 tys. zł oraz części 33 - Rozwój wsi o 26 tys. zł. Wykorzystano 107,3 tys. zł, tj. 83,2% środków, a niewykorzystana kwota została przekazana do budżetu państwa.
- Z pozycji 41 - *Utrzymanie mocy produkcyjnych w przemyśle obronnym* zwiększono wydatki o 283,7 tys. zł w części 33 - Rozwój wsi na odszkodowania dla osób fizycznych z tytułu przejętego mienia na rzecz Skarbu Państwa z naruszeniem przepisów prawa. Środki te zostały w pełni wykorzystane.
- Z pozycji 50 - *Środki na aktywizację terenów wiejskich i na wsparcie izb rolniczych* wykorzystano 24 375 tys. zł tj. 100,0 % planu po uwzględnieniu blokady w kwocie 135 625 tys. zł. Wydatki Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi zwiększono o 623 tys. zł w części 32 - Rolnictwo z przeznaczeniem dla Jednostki Koordynacji

Programu na współfinansowanie kosztów zarządzania Programem Aktywizacji Obszarów Wiejskich oraz realizację zadań programu Rozwój Infrastruktury Wiejskiej. Środki wykorzystane zostały w kwocie 511,8 tys. zł, tj. w 82,1%. Niewykorzystane środki zostały zwrócone do budżetu państwa.

- Z pozycji 53 - *Środki dla instytucji ubezpieczeniowych wynikające z zastosowania ulg w składkach za ubezpieczenia komunikacyjne dla inwalidów wojennych i wojskowych* zwiększono wydatki o 700 tys. zł w części 32 - Rolnictwo z przeznaczeniem na zakup sprzętu komputerowego, z czego wydatkowano 699,9 tys. zł tj. 100% przekazanych środków.

Rozdysponowano środki na rzecz rolnictwa także z innych pozycji Rezerw celowych w tym:

- Z pozycji 20 - *Inicjatywy wspierania edukacji na wsi, w tym na stypendia i pomoc materialną dla młodzieży wiejskiej* wykorzystano 67 544 tys. zł tj. 99,9% planu po uwzględnieniu blokady w kwocie 41 644 tys. zł.
- Z pozycji 27 - *Zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt, w tym wykup krów chorych na białaczkę* wykorzystano 45 750 tys. zł tj. 100,0% planu.
- Z pozycji 38 - *Dopłaty do paliwa rolniczego* środków nie wykorzystano; rezerwa w wysokości 150 000 tys. zł została w całości zablokowana.
- Z pozycji 62 - *Wprowadzenie systemu czeków na paliwo rolnicze* wykorzystano 6500 tys. zł tj. 65% planu po uwzględnieniu blokady w kwocie 20 000 tys. zł.
- Z pozycji 63 - *Wdrożenie i funkcjonowanie systemu ubezpieczeń upraw rolnych* nie wykorzystano środków. Rezerwa w wysokości - 97 500 tys. zł została w całości zablokowana.

Blokowane wydatki

W 2001 r. zgodnie z *rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie blokowania niektórych wydatków w budżecie państwa na rok 2001 r.* (Dz. U. 2001, Nr 125, poz. 1373) zablokowane zostały planowane w ustawie budżetowej na 2001 rok wydatki. Blokowane kwoty wydatków na rolnictwo w części Rezerwy celowe to:

- kredyt na program aktywizacji obszarów wiejskich - 130 000 tys. zł,
- inicjatywy wspierania edukacji na wsi, w tym stypendia i pomoc materialna dla młodzieży wiejskiej - 41 644 tys. zł,

- dopłaty do paliwa rolniczego - 150 000 tys. zł (dofinansowanie paliwa rolniczego realizowane poprzez zmniejszenie opodatkowania),
- środki na aktywizację terenów wiejskich, w tym na wsparcie izb rolniczych - 135625 tys. zł,
- wprowadzenie systemu czeków na paliwo rolnicze - 20 000 tys. zł,
- wdrożenie i funkcjonowanie systemu ubezpieczeń upraw rolniczych - 97 500 tys. zł.

Najwyższa Izba Kontroli oceniła jako nierzetelne oraz niezgodne z przeznaczeniem wydatkowanie kwoty 100,2 tys. zł z rezerwy celowej przeznaczonej na współfinansowanie programów Phare. Środki te przeznaczone były m.in. na sfinansowanie zakupu usług remontowych, podróży służbowych, opłat i składek oraz zakupów materiałów i wyposażenia. Natomiast wykorzystane zostały m.in. na sfinansowanie kosztów rozmów telefonicznych, utrzymania lokali oraz zakupu licencji na programy komputerowe, tj. na cele nieprzewidziane w planach rzeczowo-finansowych tych programów i nie zostały one zaakceptowane do sfinansowania przez kierowników programów Phare.

Wydatki te zostały sfinansowane z niewykorzystanych środków przeznaczonych na realizację innych zadań, nie zwróconych do budżetu państwa, które przeksięgowano w części 32 - Rolnictwo i części 33 - Rozwój wsi.

W myśl art. 138 ust. 1 pkt. 4 ustawy o finansach publicznych niezgodne z przeznaczeniem wykorzystanie środków publicznych pochodzących z rezerwy celowej stanowi naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

Część 85 - Budżety wojewodów

Dochody

Dochody jednostek budżetowych realizowane były w dziale 010 - Rolnictwo i łowiectwo oraz w dziale 050 - Rybołówstwo i rybactwo. W dziale 010 - Rolnictwo i łowiectwo dochody wyniosły 48 246 tys. zł, co stanowi 136,9% środków przewidzianych w ustawie budżetowej i planie po zmianach (35 244 tys. zł). Główną pozycję dochodów stanowią dochody Wojewódzkich Inspektoratów Weterynarii z tytułu nadzoru weterynaryjnego, badania zwierząt rzeźnych i mięsa, szczepienia zwierząt, bakteriologicznego badania mleka a także za czynności weterynaryjnej kontroli granicznej. Pozostałe dochody to wpływy za czynsz od wynajmowanych obiektów i lokali, wpływy ze sprzedaży zbędnych składników majątkowych oraz opłaty melioracyjne.

W dziale 050 - Rybołówstwo i rybactwo dochody jednostek budżetowych wyniosły 6 tys. zł i stanowiły przychód nie planowany w ustawie budżetowej.

Wydatki

W części 85 - Budżety wojewodów wydatki rolnictwa w 2001 r planowano w dziale Rolnictwo i łowiectwo oraz dziale Rybołówstwo i rybactwo.

W dziale Rolnictwo i łowiectwo plan wydatków na 2001 r. według ustawy budżetowej wynosił 662 002 tys. zł. Wydatki te w toku realizacji budżetu zostały zwiększone do wysokości 883 935 tys. zł tj. o 221 933 tys. zł. Zwiększenie wydatków nastąpiło ze środków pochodzących z rezerwy ogólnej budżetu państwa i rezerw celowych. Z rezerwy ogólnej budżetu państwa zwiększono wydatki w dziale Rolnictwo i łowiectwo o 6 513 tys. zł, głównie na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt oraz koszty dojazdów pracowników powiatowych inspekcji weterynaryjnych w celu kontroli zabezpieczenia epizootycznego drogowych przejść granicznych przed BSE i pryszczycą. Z rezerw celowych zwiększono wydatki w dziale Rolnictwo i łowiectwo o 215 420 tys. zł, w tym na: usuwanie skutków powodzi w urządzeniach melioracji wodnych podstawowych (133 300 tys. zł), zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt (45 750 tys. zł), budowę urządzeń zwiększających retencję wody na potrzeby rolnictwa (15 604 tys. zł), inwestycje i budowę infrastruktury wodociągowej i sanitacyjnej wsi (14 063 tys. zł).

W związku z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 października 2001 r. w sprawie blokowania niektórych wydatków w budżecie państwa na rok 2001 wojewodowie dokonali blokady wydatków na łączną kwotę 35 320 tys. zł, z tego: wydatki bieżące 17 209 tys. zł i wydatki majątkowe 18 111 tys. zł.

Zrealizowane w 2001 r. wydatki w dziale Rolnictwo i łowiectwo wyniosły 848 248 tys. zł, tj. 96,0% budżetu po zmianach (883 935 tys. zł).

W dziale Rybołówstwo i rybactwo wydatki zaplanowane w ustawie budżetowej na 2001 r. w wysokości 12 715 tys. zł zostały w ciągu roku zwiększone o 100 tys. zł do wysokości 12 815 tys. zł. Wojewodowie zablokowali wydatki w kwocie 233 tys. zł (w tym: świadczenia na rzecz osób fizycznych - 12 tys. zł, wydatki bieżące - 144 tys. zł, wydatki majątkowe - 77 tys. zł). Zrealizowane wydatki w tym dziale wyniosły 12 577 tys. zł, tj. 99,9% budżetu po zmianach z uwzględnieniem blokad.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie oceniła wykonanie budżetu państwa za 2001 rok w części 85 wszystkich (16) województw.

Stwierdzone nieprawidłowości w realizacji dochodów i wydatków rolnictwa były nieznaczne i dotyczyły między innymi:

- zaniechania wymierzania i poboru należności budżetowych w Wojewódzkim Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Lublinie,
- przekroczenia zakresu upoważnienia do dokonywania wydatków ze środków publicznych w gospodarstwie pomocniczym Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Kalsku w województwie lubuskim,
- nieprawidłowego rozdysponowania przez wojewodę dotacji przedmiotowej na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w województwie podlaskim,
- nieterminowego przekazywania dochodów budżetowych na rachunek Urzędu Skarbowego przez Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Mikołowie w województwie śląskim.

Zatrudnienie

Zatrudnienie w dziale Rolnictwo i łowiectwo wynosiło 3 902 osoby i było mniejsze o 1679 osób niż w planie po zmianach (5 581). Również mniejsze były w tym dziale wynagrodzenia, wynosiły one 224 252 tys. zł, tj. o 2 098 tys. zł mniej niż w planie po zmianach (226 350 tys. zł)

Mniejsze niż panowano był także wynagrodzenia w dziale Rybołówstwo i łowiectwo, wynosiły one 7 672 tys. zł i były mniejsze o 55 tys. zł niż w planie po zmianach (7 727 tys. zł).

Tabela 1. Wydatki na rolnictwo i gospodarkę żywnościową z budżetu państwa w roku 2001 z części 83 - Rezerwy celowe

Cz ę ś ć	Dz i a ł	Roz- dział <i>Poży- cja</i>	Wyszczególnienie	Ustawa budżet. na 2001 rok tys. zł A	Budżet po zmianach tys. zł B	Blokada wydat- ków tys. zł C	Wykona- nie w 2001 r. tys. zł D	Wyko- nanie/ budżet po zm. % D/B
83			REZERWY CELOWE					
	758		Różne rozliczenia					
		75818	Rezerwy ogólne i celowe					
		4	Koszty integracji z Unią Europejską, współfinansowanie programów realizowanych ze środków pochodzących ze źródeł zagranicznych niepodlegających zwrotowi i zobowiązań wobec Komisji Europejskiej z tytułu realizowanych programów		7 665,8		3 351 3 531 ^{nw}	89,8 ^{e)}
		6	Rezerwa na usuwanie skutków powodzi i osuwisk		910,8		872,9	95,8
		9	Kredyt na program aktywizacji obszarów wiejskich	159 480	159 480 29 480 ^{a)} 142 147 ^{c)}	130 000	17 333	58,8 ^{b)}
		20	Inicjatywy wspierania edukacji na wsi, w tym 8000 tys. zł na stypendia i pomoc materialną dla młodzieży wiejskiej	109 230	109 230 67 586 ^{a)} 41 686 ^{c)}	41 644	67 544	99,9
		27	Zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt, w tym wykup krów chorych na białaczkę	45 750	45 750	-	45 750	100,0
		33	Środki na szkolenia i wynagrodzenia związane z funkcjonowaniem służby cywilnej		49,9		45	90,2

a) budżet po zmianach z uwzględnieniem blokad

b) (wykonanie w 2001 r. / budżet po zmianach z uwzględnieniem blokad) * 100

c) budżet po zmianach - pozost. Rezerw

d) niewygasające wydatki

e) (wykonanie + niewygasające wydatki) / budżet po zmianach * 100

Tabela 1cd. Wydatki na rolnictwo i gospodarkę żywnościową z budżetu państwa w roku 2001 z części 83 - Rezerwy celowe

Część	Dział	Rozdział <i>Pozycja</i>	Wyszczególnienie	Ustawa budżet. na 2001 rok tys. zł A	Budżet po zmianach tys. zł B	Blokada wydat- ków tys. zł C	Wykona- nie w 2001 r. tys. zł D	Wyko- nanie/ budżet po zm. % D/B
83			REZERWY CELOWE					
	758		Różne rozliczenia					
		75818	Rezerwy ogólne i celowe					
		34	Rezerwa na zwiększenie wynagrodzeń przeznaczonych na wypłaty wynagrodzeń dla osób odwoływanych z kierowniczych stanowisk państwowych, a także nagród jubileuszowych, odpraw emerytalnych i odpraw w związku z przejściem na rentę z tytułu niezdolności do pracy oraz ekwiwalentów za niewykorzystany urlop wypoczynkowy dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, dla pracowników jednostek organizacyjnych stanowiących wyodrębnioną część budżetową, w których limit zatrudnienia nie przekracza 50 osób, wraz z pochodnymi od wynagrodzeń		129		107,3	83,2
		38	Dopłaty do paliwa rolniczego	150 000	150 000 150 000 ^{c)}	150 000		
		41	Utrzymanie mocy produkcyjnych w przemyśle obronnym		283,7		283,7	100,0
		50	Środki na aktywizację terenów wiejskich, w tym na wsparcie izb rolniczych 3 000 tys. zł	160 000	160 000 24 375 ^{a)} 135 625 ^{c)}	135 625	24 375	100,0
		53	Środki dla instytucji ubezpieczeniowych wynikające z zastosowania ulg w składkach za ubezpieczenia komunikacyjne dla inwalidów wojennych i wojskowych		700		699,9	100,0
		62	Wprowadzenie systemu czeków na paliwo rolnicze	30 000	30 000 10 000 ^{a)} 23 500 ^{c)}	20 000	6 500	65,0 ^{b)}
		63	Wdrożenie i funkcjonowanie systemu ubezpieczeń upraw rolnych	97 500	97 500 97 500 ^{c)}	97 500		

Tabela 2. Wydatki na rolnictwo i gospodarkę żywnościową z budżetu państwa w roku 2001 w części 85 - Budżety wojewodów

Cz ę ś ć	Dz i a ł	Roz- dział	Wyszczególnienie	Ustawa budżet. na 2001 rok tys. zł A	Budżet po zmianach tys. zł B	Blokada wydat- ków tys. zł C	Wykona- nie w 2001 r. tys. zł D	Wyko- nanie/ budżet po zm. % D/B
85	010		BUDŻETY WOJEWODÓW OGÓLEM	662 002	883 935	35 320	848 248	99,9 ^{b)}
			Rolnictwo i łowiectwo		848 615 ^{a)}			
		01000	Integracja i Unią Europejską		252		245	97,2
		01002	Ośrodki Doradztwa Rolniczego	147 121	147 628		146 057	08,9
		01003	Upowszechnianie doradztwa rolniczego	3 444	2 974		2 439	82,0
		01005	Prace geodezyjno-urzędnicze na potrzeby rolnictwa	38 883	39 150		36 302	92,7
		01008	Budowa i utrzymanie urządzeń melioracji wodnych	142 911	145 341		139 225	95,8
		01009	Spółki wodne	4 293	4 293		3 885	90,5
		01010	Infrastruktura wodociągowa i sanitacyjna wsi	13 196	38 512		36 599	95,0
		01014	Inspekcja Nasienna	26 632	26 671		26 112	97,9
		01016	Inspekcja Ochrony Roślin	64 479	64 434		62 957	97,7
		01021	Inspekcja Weterynaryjna	180 005	183 928		180 493	98,1
		01022	Zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt oraz badanie monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt i produktach pochodzenia zwierzęcego	17 881	67 430		60 901	90,3
		01023	Inspekcja Skupu i Przetwórstwa Artykułów Rolnych	15 310	15 316		15 081	98,5
		01030	Izby rolnicze		3 000		3 000	100,0
		01078	Usuwanie skutków klęsk żywiołowych		133 513		129 192	96,8
		01095	Pozostała działalność	7 847	11 492		5 759	50,1
	050		Rybołówstwo i rybactwo	12 715	12 815	233	12 577	100,0 ^{b)}
					12 582 ^{a)}			
		05001	Rybołówstwo		100		100	100
		05003	Państwowa Straż Rybacka	12 715	12 815	233	12 577	100,0 ^{b)}
					12 582 ^{a)}			

a) budżet po zmianach z uwzględnieniem blokad

b) (wykonanie w 2001r. / budżet po zmianach z uwzględnieniem blokad) * 100

Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych

Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych działa na podstawie ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. *o ochronie gruntów rolnych i leśnych*.

Fundusz ten jest tworzony z należności za wyłączenie gruntów z produkcji rolniczej i opłat za użytkowanie nierolnicze gruntów wyłączonych z produkcji rolniczej, opłat z tytułu niewykonania obowiązku zdjęcia próchnicznej warstwy gleby oraz innych opłat (karnych) a także darowizn.

Fundusz dzieli się na centralny i terenowy. Fundusz centralny jest tworzony z 20% zgromadzonych dochodów funduszu terenowego. Środki Funduszu przeznacza się na ochronę, rekultywację i poprawę jakości gruntów rolnych oraz na wypłatę odszkodowań przewidzianych ustawą.

Środkami Funduszu centralnego dysponuje Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Funduszami terenowymi do 31 grudnia 1998 r. dysponowali wojewodowie, a z dniem 1 stycznia 1999 r. kompetencje w zakresie dysponowania środkami Funduszy terenowych zostały przekazane do samorządu województwa, tj. do Urzędów Marszałkowskich, zgodnie z ustawą z dnia 24 lipca 1998 r. *o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej*.

Przychody centralnego Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych w 2001 r. wyniosły 16879 tys. zł i były o 2 729 tys. zł (19,3%) wyższe od planowanych w ustawie budżetowej. Wynikało to ze zwiększenia w 2001 r. dochodów terenowych Funduszy związanych z wyłączeniem gruntów rolnych w związku z budową dróg szybkiego ruchu i obwodnic miast na terenie kilku województw, a także ze zmiany cen żyta, które są podstawą do wymierzania podatku rolnego oraz do wyliczania wysokości należności i opłat rocznych z tytułu wyłączenia gruntów z produkcji rolniczej.

Wydatki centralnego Funduszu wynosiły 16 745 tys. zł wobec planowanych 13 900 tys. zł. W 2001 r. środki centralnego Funduszu kierowane były do województw dotkniętych powodzią w lipcu 1997 roku (opolskie, dolnośląskie, lubuskie) oraz do województw o niskich dochodach własnych, a dużych potrzebach w zakresie budowy i modernizacji dróg dojazdowych do gruntów rolnych oraz rekultywacji gruntów (lubelskie, podlaskie, pomorskie).

Wszystkie wnioski Urzędów Marszałkowskich o zasilenie terenowych Funduszy środkami centralnego Funduszu zostały rozpatrzone pozytywnie. Minister Rolnictwa wydał 32

decyzje na ogólną kwotę 16 745 tys. zł, co stanowiło 28,6% zgłoszonych we wnioskach potrzeb.

W strukturze zrealizowanych w 2001 r. wydatków z Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych 79,8% stanowiły wydatki związane z budową i modernizacją dróg dojazdowych do gruntów rolnych. W 2001 r. wybudowano i zmodernizowano 2 135 km dróg dojazdowych do gruntów rolnych, tj. o 29,9% mniej niż w roku poprzednim oraz zrehabilitowano 40 554 ha gruntów, tj. o 20,3% więcej niż w roku 2000. Poniesione na te prace nakłady w kwocie 73378,4 tys. zł były o 9,2% niższe od poniesionych w roku poprzednim.

Przyjęte w planie finansowym centralnego Funduszu na 2001 r. wydatki inwestycyjne w kwocie 30 tys. zł z przeznaczeniem na zakup sprzętu komputerowego i oprogramowania do prowadzenia spraw związanych z ochroną gruntów rolnych i ewidencją gruntów dla Departamentu Gospodarki Ziemią nie zostały zrealizowane. Zakup brakującego sprzętu komputerowego dla ww. Departamentu został dokonany ze środków budżetu Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie oceniła wykonanie planu finansowego Centralnego Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych w 2001 r., nie stwierdzając nieprawidłowości.

Tabela 3. Dochody i wydatki Centralnego Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych w 2001 r.

	Plan wg ustawy tys. zł	Plan po zmianach tys. zł	Wykonanie tys. zł	Wykonanie/ Plan po zmianach %
Stan Funduszu na początku roku	4 650	4 650	3 983	85,7
w tym: - środki pieniężne	250	250	148	59,2
- należności	4 400	4 400	3 840	87,3
- zobowiązania (minus)			-5	
Przychody	14 150	14 150	16 879	119,3
1. Przychody własne	14 150	14 150	16 879	119,3
w tym: - przelewy z terenowych Funduszy	13 900	13 900	16 687	120,1
Wydatki	13 960	13 960	16 745	119,9
1. Wydatki bieżące (własne)	13 930	13 930	16 745	120,2
w tym: - przelewy z terenowych Funduszy	13 900	13 900	16 745	120,5
2. wydatki inwestycyjne	30	30		
w tym: - wydatki własne	30	30		
Stan Funduszu na koniec roku	4 840	4 840	4 117	85,1
- środki pieniężne	250	250	319	127,6
- należności	4 590	4 590	3 798	82,7

Źródła:

1. Sprawozdanie z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2001 r., Rada Ministrów, Warszawa, 2002 r.
2. Informacja o wykonaniu dochodów i wydatków budżetowych za 2001 rok w części 32 - Rolnictwo, 33 - Rozwój wsi, 35 - Rynki rolne oraz o wykorzystaniu wydatków budżetowych na rolnictwo w ramach innych części budżetu państwa, MRiRW, czerwiec 2002 r.
3. Informacja o wykonaniu dochodów i wydatków budżetowych za 2000 rok w części 32 - Rolnictwo, 33 - Rozwój wsi, 35 - Rynki rolne oraz o wykorzystaniu wydatków budżetowych na rolnictwo w ramach innych części budżetu państwa, MRiRW, czerwiec 2002 r.
4. Informacja o wynikach kontroli wykonania budżetu państwa przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi w części 32 - Rolnictwo, 33 - Rozwój wsi, 35 - Rynki rolne oraz wykonania Planu Finansowego Centralnego Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych w 2001 r., NIK, maj 2002 r.
5. Analiza wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2001 r., NIK, czerwiec 2002 r.
6. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 października 2001 r. w sprawie blokowania niektórych wydatków w budżecie państwa na rok 2001 r., Dz. U., 2001 r., nr 125, poz.1373

Sporządziła: Hanna Rasz